

Document	Archeologische Quickscan (versie 2)
Plangebied	Westerweg 27, Nieuwe Niedorp, gemeente Hollands Kroon
Adviesnummer	23133
Opsteller(s)	S. Veenstra (Archeoloog) & C.M. Soonius (Senior KNA-Archeoloog)
Datum	12-10-2023

Advies	Vrijgeven. Handhaven dubbelbestemming Waarde Archeologie 4
Vervolgtraject	Geen.

Archeologische Quickscan (versie 2)

1. Inleiding

Op verzoek van de gemeente Hollands Kroon (contactpersoon: Marcel Nannen) is gekeken naar het aspect archeologie met betrekking tot sloop en nieuwbouw aan de Westerweg 27 in Nieuwe Niedorp, gemeente Hollands Kroon.

Op 17-08-2023 is voor dit plan een eerste archeologische QuickScan opgesteld.¹ In verband met de onduidelijkheden omtrent de definitieve bodemroerende ingrepen kon Archeologie West-Friesland destijds nog geen eenduidig advies geven. Wel is geadviseerd om de bouwplannen dusdanig aan te passen dat de tijdelijke bouw niet over de gehele oppervlakte dieper dan 40 cm wordt gefundeerd. In voorliggend adviesdocument wordt geadviseerd op basis van de aangepaste bouwplannen die naar aanleiding van het overleg voortkomend uit de eerste QuickScan zijn opgesteld.

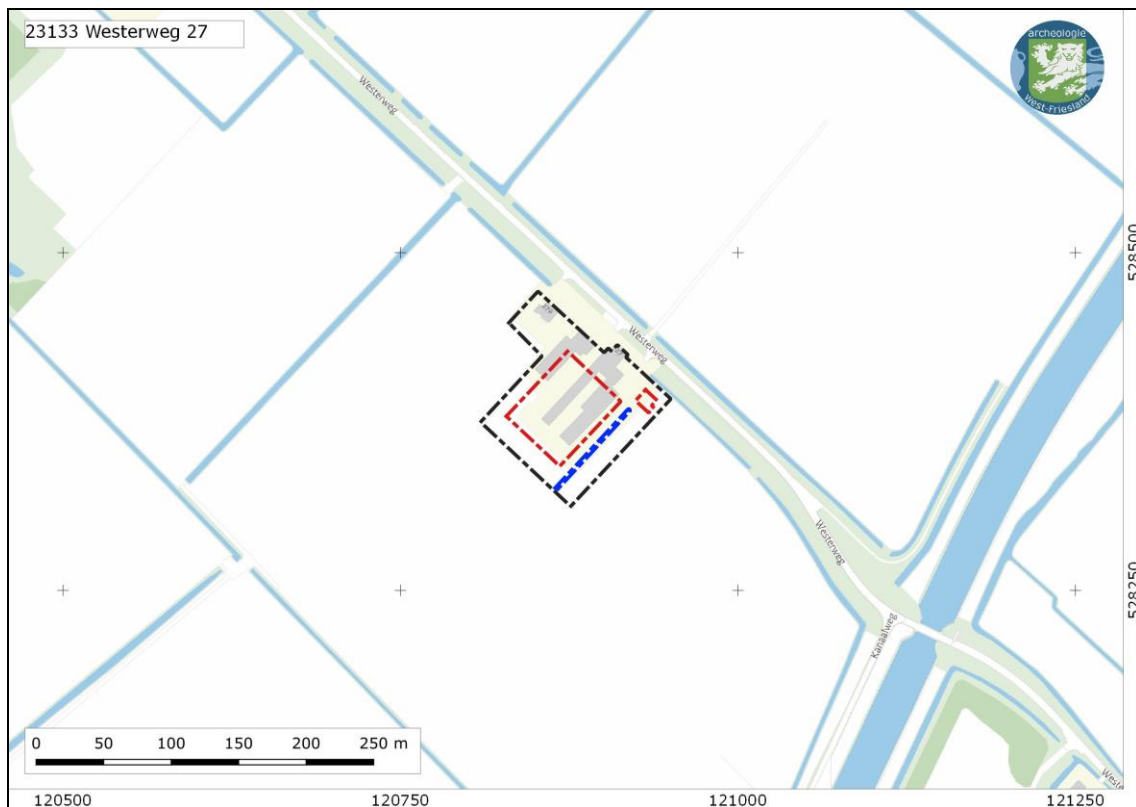
Aan de Westerweg 27 staat een boerderij met opstallen (afb. 1). Het staat in de planning de achtergelegen melkveestallen en de naastgelegen schuur met overkapping te slopen en hiervoor in de plaats huisvesting (tijdelijk) voor 100 arbeidsmigranten in de vorm van 36 wooneenheden te bouwen (afb. 2a). De wooneenheden worden gefundeerd op stelconplaten. De direct tegen de boerderij gelegen stalruimte zal worden verbouwd. Ten zuidoosten van de boerderij wordt een nieuwe bedrijfswoning gerealiseerd. In verband met de nieuwe bebouwing is watercompensatie gepland ten oosten van de 36 wooneenheden.

Naar aanleiding van het eerste adviesdocument zijn de funderingsplannen met betrekking tot de bouw van de tijdelijke huisvesting aangepast. De onderkant van de stelconplaatfundering komt nu op 47,5 cm -peil (afb. 2b). De ontgravingsdiepte is dan ca. 37,5 cm -mv. Dit valt binnen de archeologische vrijstellingsgrens van 40 cm -mv, conform het geldend bestemmingsplan en de beleidskaart archeologie van de gemeente Hollands Kroon. De overige geplande grondroerende

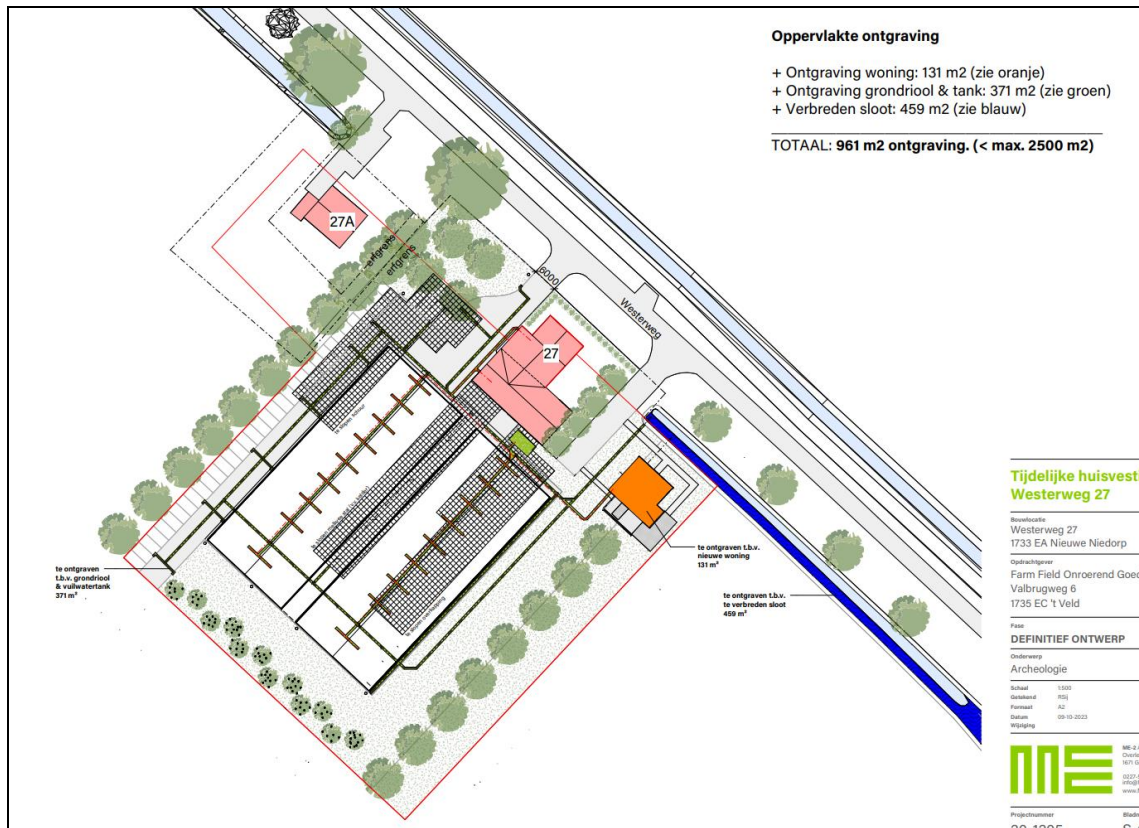
¹ Veenstra & Soonius 2023.

werkzaamheden betreffen de ontgraving voor de geplande woning (ca. 131 m²), de ontgraving voor het grondriool en de tank (ca. 371 m²) en het verbreden van de sloot in het kader van de watercompensatie (ca. 459 m²). Tezamen bedragen deze ingrepen een oppervlakte van ca. 961 m². Dit valt binnen de archeologische vrijstellingsgrens van 2.500 m².

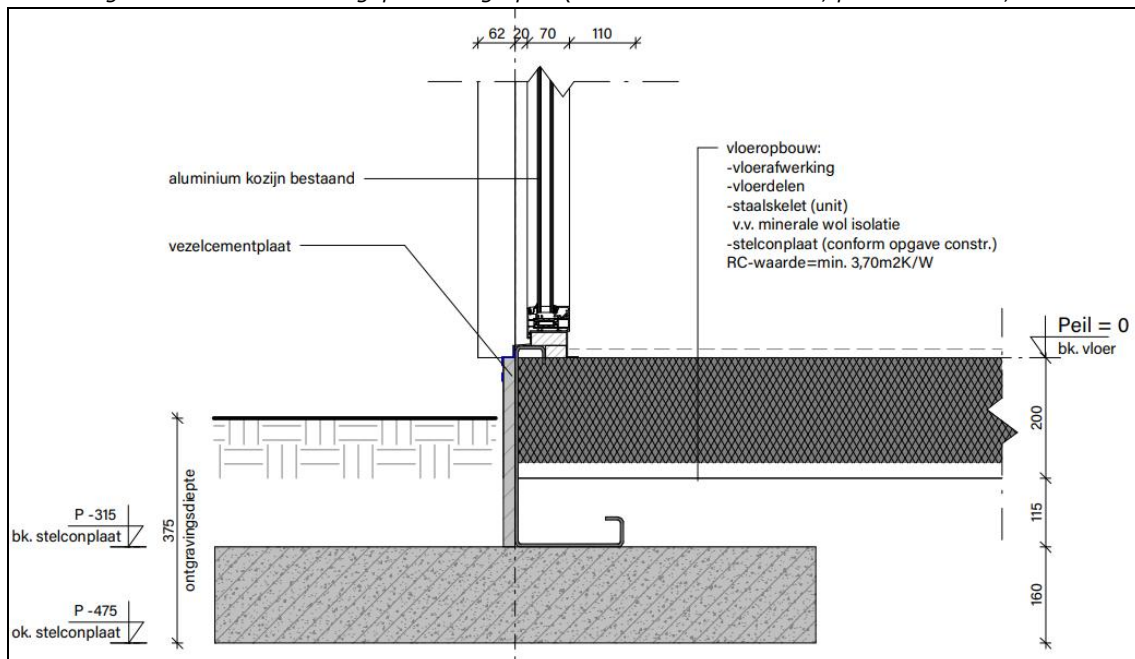
De locatie van de watercompensatie is ten opzichte van het eerste adviesdocument gewijzigd. De nieuwe situatie staat aangegeven op afbeelding 2a. Op de resterende kaarten in voorliggende QuickScan staat de oude situatie afgebeeld. De wijziging van de locatie is niet van invloed op het gegeven advies.

Afbeelding 1. Het plangebied (zwarte stippellijn) met de te realiseren nieuwbouw (rode stippellijn) en de watercompensatie (blauwe stippellijn) op een topografische kaart (bron: PDOK).

Afbeelding 2a. Overzicht van de geplande ingrepen (bron: ME-2 Architecten, pr. nr. 20-1205, 09-10-2023).

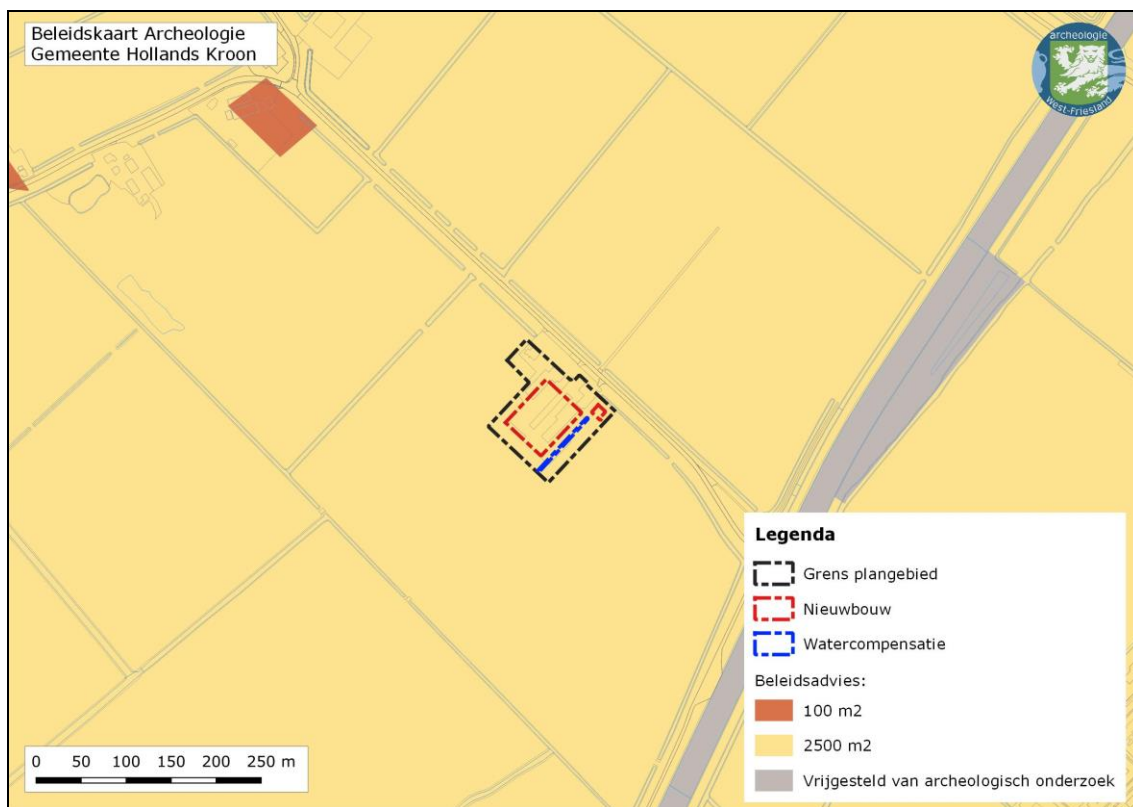
Afbeelding 2b. Detail van de geplande fundering (bron: ME-2 Architecten, pr. nr. 20-1205, 25-09-2023).

2. Bestemmingsplan en Beleidskaart archeologie

Het plangebied valt onder het bestemmingsplan Buitengebied voormalige gemeente Niedorp² (onherroepelijk 1 oktober 2013) en heeft de bestemming 'agrarisch met waarde' en de dubbelbestemming Waarde-Archeologie 4'. Voor de dubbelbestemming Waarde-Archeologie 4 geldt een vrijstellingsgrens van 2.500 m² en 40 cm diep.

De archeologische beschermingsregimes die worden gehanteerd in de bestemmingsplannen zijn gebaseerd op het rapport 'Archeologisch kader voor het bestemmingsplan Landelijk Gebied, gemeente Niedorp' en de bijbehorende beleidskaart uit 2009.³ In dit rapport is uiteengezet op welke archeologische waarden en verwachtingen de regimes zijn gebaseerd.

Archeologie West-Friesland heeft voor de gemeente Hollands Kroon een archeologische beleidskaart ontwikkeld. De beleidskaart archeologie met toelichting is op 14 juli 2022 vastgesteld door de gemeenteraad.⁴ Op de beleidskaart archeologie is aangegeven waar de bekende archeologische waarden zich bevinden en welke archeologische verwachtingen er zijn. De waarden en verwachtingen zijn gecombineerd met een beleidsadvies per zone. Uitgangspunt bij het opstellen van de beleidskaart voor dit deel van de gemeente was de beleidskaart uit 2009. De grenzen van de verwachtingsgebieden zijn gebaseerd op de Indicatieve Kaart Archeologische Waarden (IKAW). Voor de beleidskaart archeologie 2022 zijn de bekende waarden (op de landbodem) geheel vernieuwd.

Afbeelding 3. Het plangebied op de beleidskaart archeologie van de gemeente Hollands Kroon.

Volgens de beleidskaart ligt het plangebied in een zone met een middelhoge archeologische verwachting voor de Prehistorie. Hier is een vrijstellingsgrens van 2.500 m² aan verbonden (afb. 3). Bij ruimtelijke ingrepen gelden de regels zoals vastgesteld in het geldende bestemmingsplan. Voor de gebieden met een dubbelbestemming archeologie geldt een vergunningsplicht als er sprake is van

² NL.IMRO.1911.BpBuitengebied2010-va02.

³ Den Boon & Nyst 2009.

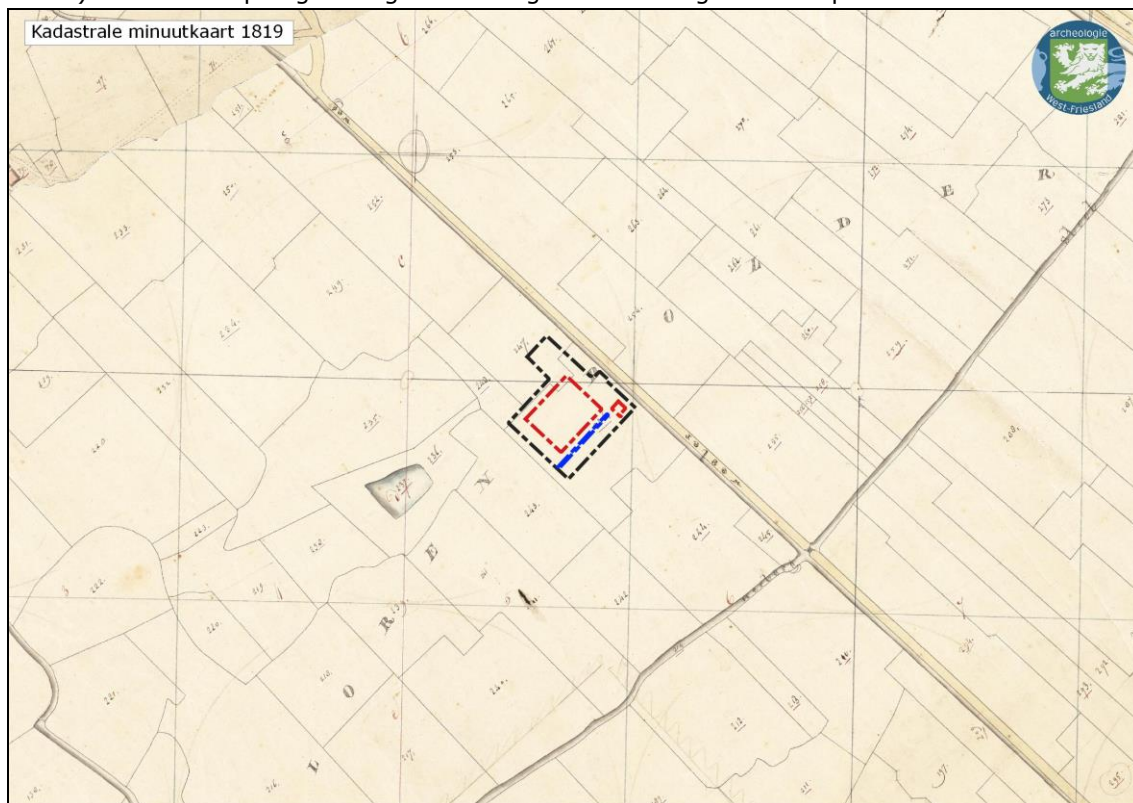
⁴ Schinning & Soonius 2022.

grondverstorende werkzaamheden. Als een ontwikkeling niet past binnen het huidige bestemmingsplan wordt getoetst aan de Beleidskaart Archeologie Hollands Kroon. De beschermingsregimes zoals hier vastgesteld zijn leidend. Met de inwerkingtreding van de Omgevingswet worden deze beschermingen overgenomen in het omgevingsplan.

3. Cultuurhistorische achtergrond

Het plangebied ligt tussen de historische dorpskernen van 't Veld en Nieuwe Niedorp in. Het gebied rondom Nieuwe Niedorp is waarschijnlijk tussen de 10de en 13de eeuw ontgonnen. De middeleeuwse bewoning concentreerde zich waarschijnlijk langs de huidige linten.

Voor het bepalen van de aanwezigheid van bewoningsresten uit de Nieuwe Tijd kan gebruik worden gemaakt van historisch kaartmateriaal. Op geen van de geraadpleegde historische kaarten is bebouwing zichtbaar binnen het plangebied (zie bijvoorbeeld de kadastrale minuutkaart uit 1819 op afb. 4). Binnen het plangebied geldt een lage verwachting voor vindplaatsen uit de Nieuwe Tijd.

Afbeelding 4. De ligging van het plangebied op de kadastrale minuut uit 1819 (bron: beeldbank.cultureelerfgoed.nl).

4. Archeologische en geologische bronnen

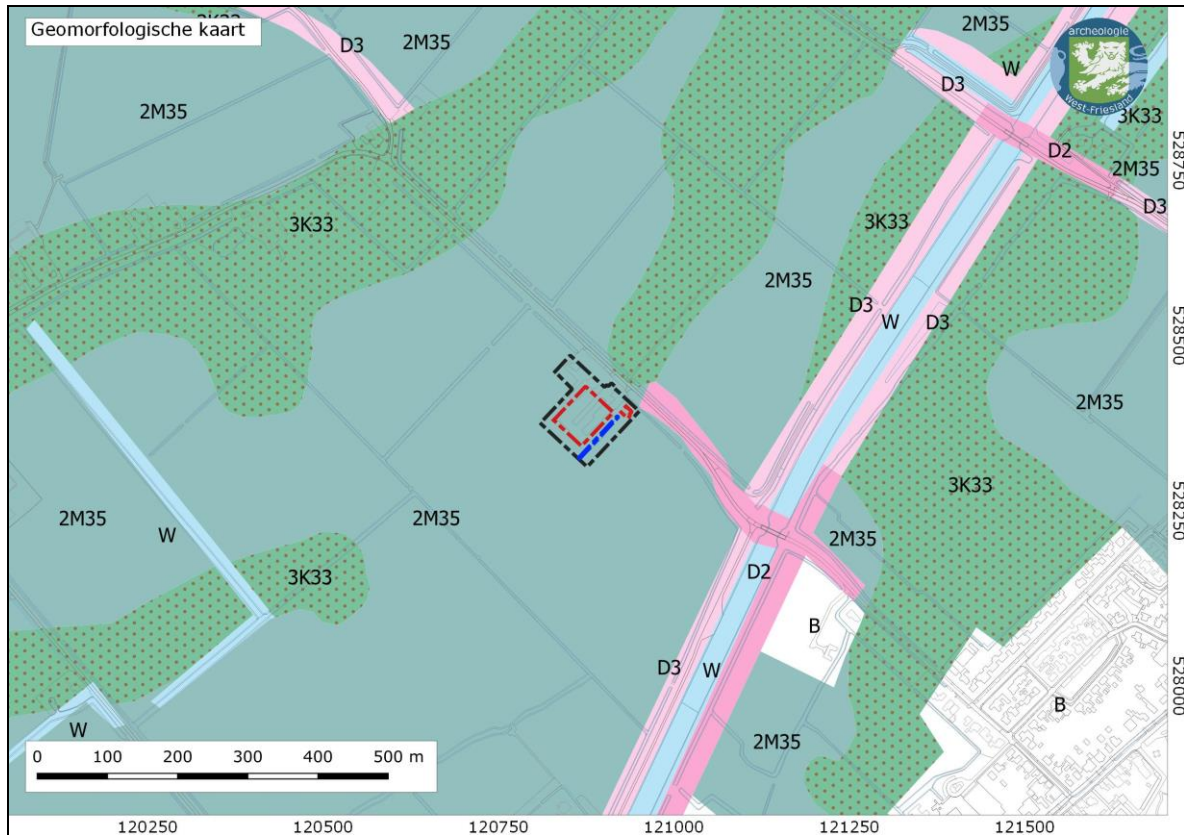
Aan de hand van de geologische ontstaansgeschiedenis van West-Friesland kan inzicht worden verkregen in de verwachting voor vindplaatsen uit de prehistorie. Op de geomorfologische kaart van Nederland (1:50.000) zijn binnen het plangebied vlakten van getijafzettingen (code 2m35, blauwgroen op afb. 5) aanwezig.

In het kader van het project Farmers of the Coast zijn paleogeografische kaarten (schaal 1:100.00) vervaardigd. (afb. 6).⁵

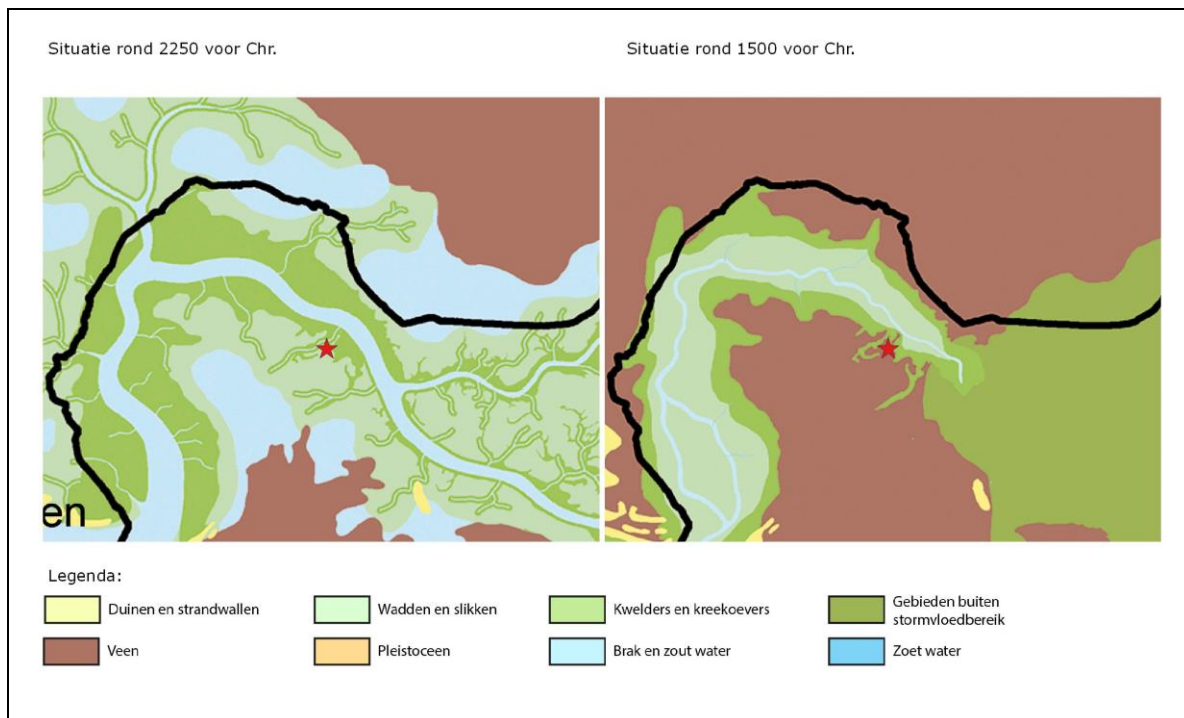
In het Neolithicum (rond 2.500 v. Chr.) stroomde de rivier de Vecht ten noorden van Kampen via een stelsel van meren naar de zee bij Bergen. Door het kleine verval in de benedenloop van de Vecht kon de zee diep landinwaarts binnendringen. De zee en de Vecht voerden samen onvoldoende zand en klei aan om het gehele bekken op te kunnen vullen. In West-Friesland ontstonden daardoor

⁵ Van Zijverden 2017.

grote open watervlaktes. Rond 2250 voor Chr. ligt het plangebied in het krek- en kommenlandschap. Voor vindplaatsen uit het Laat Neolithicum geldt een middelhoge archeologische verwachting.

Afbeelding 5. De ligging van het plangebied op de geomorfologische kaart (bron: Stiboka/RGD 1981).

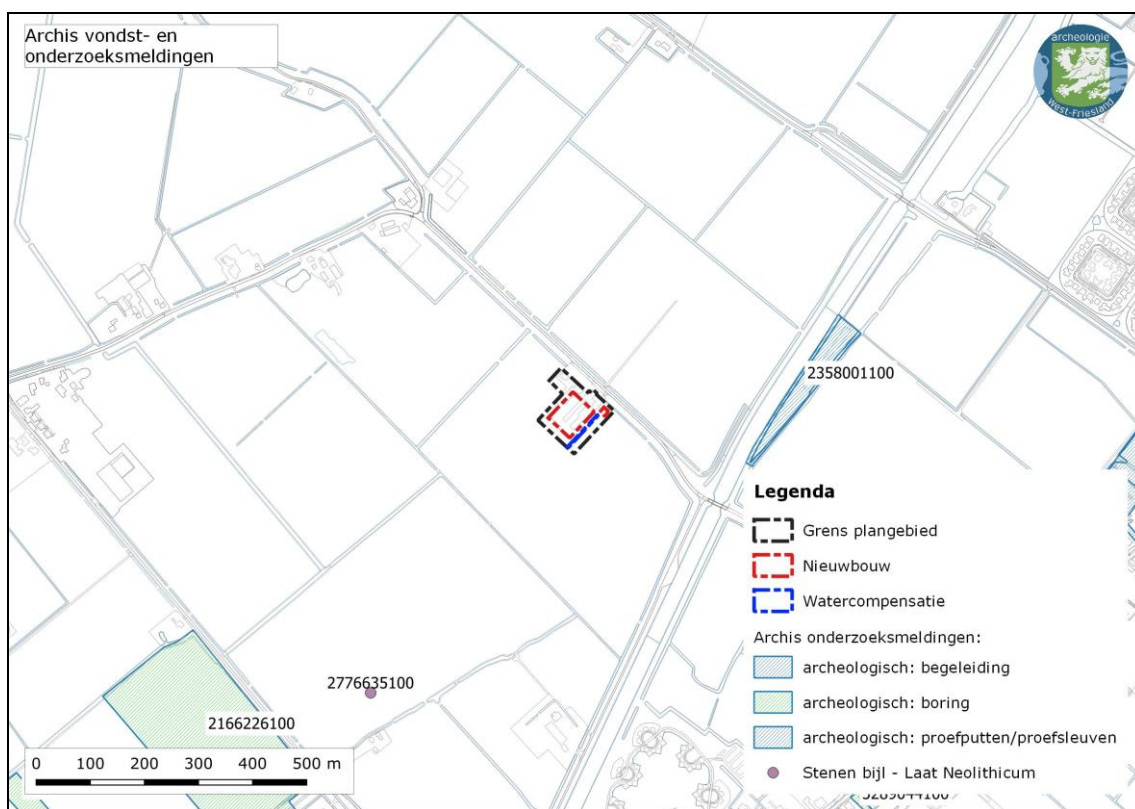
Afbeelding 6. De globale locatie van het plangebied (rode ster) op paleogeografische kaarten (naar Van Zijverden 2017).

Rond 1800 voor Chr. vond een grote verandering plaats in West-Friesland, mogelijk als gevolg van een stormvloed. Hierdoor ontstond een uitgestrekt kweldergebied dat buiten het stormvloedgebied kwam te liggen en zeer geschikt was voor bewoning in de Bronstijd. Op de kaart van rond 1500 voor Chr. ligt het plangebied binnen het veengebied, aan de rand van de hoog opgeslibde kwelders. De begrenzing van het veengebied is niet zeker. Op basis van de ligging van het plangebied langs de hoog opgeslibde kwelders geldt een middelhoge verwachting voor vindplaatsen uit de Bronstijd.

In de voormalige gemeente Niedorp hebben in de jaren '50 tot en met '70 van de 20ste eeuw ingrijpende ruilverkavelingswerkzaamheden plaatsgevonden, waarbij sloten zijn gedempt, nieuwe sloten gegraven en veel terreinen zijn geëgaliseerd.

In en rondom het plangebied staan verschillende onderzoeken geregistreerd in Archis (afb. 7). Relevante onderzoeken worden hieronder kort besproken.

Op ca. 750m ten zuidwesten van het plangebied is in 2007 een archeologisch onderzoek (bureauonderzoek en booronderzoek) uitgevoerd ten behoeve van het nieuwbouwproject 't Veld Noord.⁶ Tijdens het booronderzoek zijn geen archeologische indicatoren of aanwijzingen van cultuurlagen aangetroffen en is geen vervolgonderzoek geadviseerd.

Afbeelding 7. De Archis vondst- en onderzoeksmeldingen in de buurt van het plangebied (bron: Archis).

Op ca. 300 m ten oosten van het plangebied is in 2012 door Grontmij een archeologische begeleiding uitgevoerd van de bodemingrepen die gepaard gaan met de realisatie van ecologische verbindingzones langs het kanaal van Alkmaar naar Kolhorn.⁷ Het onderzoek nabij het plangebied betrof deellocatie 12. Op deellocatie 12 werden voortkomend uit het bureauonderzoek archeologische resten uit de Late Nieuwe Steentijd/ Vroege Bronstijd of vanaf de Late Middeleeuwen verwacht. Tijdens de archeologische begeleiding van de graafwerkzaamheden zijn geen

⁶ Molenaar 2007, 8: Archiszaaknummer 2166226100.

⁷ Bex 2012: Archiszaaknummer 3258001100.

bewoningssporen of archeologische vindplaatsen aangetroffen. Er werden wel gedempte sloten en een tweetal daliegaten aangetroffen. Tijdens het veldwerk zijn een vijftal boringen gezet. De boringen hebben een gedetailleerder beeld van het dwarsprofiel van de getij-inversierug opgeleverd. Er werden tijdens het aanvullende booronderzoek geen archeologische indicatoren of cultuurlagen aangetroffen.

Binnen een straal van 650 m is één vondstmelding bekend. Het betreft een stenen bijl uit het Laat Neolithicum (Archis-waarnemingsnummer 2776635100: afb. 7).

5. Conclusie & Advies

Het staat in de planning om aan de Westerweg 27 in Nieuwe Niedorp tijdelijke huisvesting te bouwen bestaande uit 36 wooneenheden. De direct tegen de boerderij gelegen stalruimte zal worden verbouwd. Ten zuidoosten van de boerderij wordt een nieuwe bedrijfswoning gerealiseerd. In verband met de nieuwe bebouwing is watercompensatie gepland ten oosten van de 36 wooneenheden.

Volgens de beleidskaart ligt het plangebied in een zone met een middelhoge archeologische verwachting voor de prehistorie. Hier is een vrijstellingsgrens van 2.500 m² en 40 cm aan verbonden

Naar aanleiding van het eerste adviesdocument zijn de funderingsplannen met betrekking tot de bouw van de tijdelijke huisvesting aangepast. De onderkant van de stelconplaatfundering komt nu op 47,5 cm -peil. Dit vertaalt naar een ontgravingsdiepte van ca. 37,5 cm -mv. Dit valt binnen de archeologische vrijstellingsgrens van 40 cm -mv, conform het geldend bestemmingsplan en de beleidskaart archeologie van de gemeente Hollands Kroon. De overige geplande grondroerende werkzaamheden betreffen de ontgraving voor de geplande woning (ca. 131 m²), de ontgraving voor het grondriool en de tank (ca. 371 m²) en het verbreden van de sloot in het kader van de watercompensatie (ca. 459 m²). Tezamen bedragen deze ingrepen een oppervlakte van ca. 961 m².

De in overleg gewijzigde geplande ingrepen zullen de geldende archeologische vrijstellingsgrenzen niet overschrijden. De tijdelijke huisvesting wordt in de nieuwe situatie archeologie-vriendelijk gebouwd.

Indien de (grondroerende) plannen ongewijzigd blijven, is nader archeologisch onderzoek in het kader van de Archeologische Monumentenzorg niet noodzakelijk. Archeologie West-Friesland adviseert de voorgenomen ingrepen vrij te geven met betrekking tot het aspect archeologie.

De dubbelbestemming Waarde-Archeologie 4 blijft gehandhaafd om de eventueel aanwezige archeologische waarden te beschermen.

Vondstmateriaal dat bij het uitvoeren van het werk wordt aangetroffen is (conform de Erfgoedwet, § 5.4, artikel 5.10) eigendom van de Provincie Noord-Holland. Voor toevalsvondsten geldt een meldingsplicht; deze dienen via het Archeologisch Informatiesysteem (Archis) van Nederland te worden gemeld. Vondstmateriaal kan bij Archeologie West-Friesland worden gemeld. Archeologie West-Friesland zal het materiaal aanleveren aan het Provinciaal depot voor archeologie van Noord-Holland te Castricum en een melding via Archis maken.

6. Bronnen

Archis 3.0

BügelHajema, 2013. Bestemmingsplan Buitengebied voormalige gemeente Niedorp (vastgesteld 01-10-2013). NL.IMRO.1911.BpBuitengebied2010-va02

Den Boon, L. & C.L. Nyst, 2009. Archeologisch kader voor het bestemmingsplan Landelijk Gebied, gemeente Niedorp. *SCENH-rapport* 166. Stichting Cultureel Erfgoed Noord-Holland, Haarlem.

Bex, J. 2012. Archeologisch onderzoek Kanaal Omval-Kolhorn, deellocatie 12. Archeologische Begeleiding. *Grontmij Archeologische Rapporten* 1191. Grontmij, Houten.

ME architecten, 2023. Tijdelijke huisvesting a/d Westerweg 27 in Nieuwe Niedorp. Projectnummer 20-1205. Definitief ontwerp. Principedetails 01 (25-09-2023).

Molenaar, S., 2007. Plangebied Leijerpolderweg, gemeente Niedorp; archeologisch vooronderzoek: een bureau- en inventariserend veldonderzoek. *RAAP-notitie* 2383. RAAP Archeologisch Adviesbureau, Amsterdam.

Schinning, F.C. & C.M. Soonius, 2022. Toelichting Beleidskaart Archeologie gemeente Hollands Kroon. *West-Friese Archeologische Notities* 65. Archeologie West-Friesland, Hoorn.

Veenstra, S.Y.M. & C.M. Soonius, 2023. Westerweg 27, Nieuwe Niedorp, gemeente Hollands Kroon, 17-08-2023. *Archeologische QuickScan; Adviesnummer* 23133. Archeologie West-Friesland, Hoorn.

Westfries Archief

Zijverden, W.K. van, 2017. *After the deluge, a palaeogeographical reconstruction of Bronze Age West-Frisia (2000-800 BC)*. Sidestone Press, Leiden.

7. Geldigheid

Indien de (bodemoerende) plannen voor dit project worden gewijzigd na advisering, dan dienen de nieuwe plannen te worden voorgelegd aan Archeologie West-Friesland, zodat deze opnieuw kunnen worden beoordeeld. Het voorgaande advies vervalt daarmee.

Deze archeologische quickscan heeft een geldigheid van **2 jaar**. Na verloop van deze periode wordt het advies ongeldig en dient bij ontwikkelingen een nieuw archeologisch advies te worden aangevraagd. Dit geldt ook voor ongewijzigde bouwplannen.

Bovenstaand archeologisch advies is daarmee geldig tot:

11-10-2025